

RADAR

Historiedidaktisk Tidsskrift

Om at skabe historie med mobiltelefonen

Af Jens Aage Poulsen

Marts 2025

Korrekt citering af denne artikel efter APA-systemet
(American Psychological Association System, 7th Edition):
Poulsen, J. Aa. (2025). Om at skabe historie med mobiltelefonen.
RADAR – Historiedidaktisk tidsskrift, (2025). DOI: 10.7146/rhdt.v9i1.153311

Om at skabe historie med mobiltelefonen

Af Jens Aage Poulsen, lektor emeritus, HistorieLab, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole

Elevernes nærområde og livsverden er væsentlige i historieundervisningen. De må dog også kobles til den såkaldte "store" historie – og det er ikke så ligetil. Artiklen beskriver et eksperiment, hvor udskolingselever undersøgte historier om personer eller noget fra nærområdet og deres sammenhæng med den store historie. Med mobiltelefoner skabte de digitale fortællinger på baggrund af deres research. På baggrund af erfaringer fra eksperimentet afsluttes artiklen med forslag til, hvordan man kan gennemføre et tilsvarende forløb.

Indledning

I de senere år har der været en voksende bekymring for børns og unges stigende skærmforbrug og dets konsekvenser. Det har ført til, at de fleste skoler har indført restriktioner for elevernes brug af mobiltelefoner, der er låst inde i et skab, når der er undervisning. På enkelte skoler er det endda helt forbudt, at eleverne har deres mobiltelefoner med i skole.

Men måske kan mobiltelefonen også anvendes som et konstruktivt og funktionelt læremiddel i historieundervisningen. Det søgte lektor Poul Lauridsen og

jeg at skaffe os kendskab til/viden om gennem et eksperiment, som vi gennemførte i 2024. Betegnelsen "eksperiment" er valgt for at understrege den åbne, prøvende og undersøgende tilgang, frem for termer som "forsøg" og "udviklingsarbejde". Målet var at belyse spørgsmålet:

Hvad skal der til for at elever i udskolingen producerer en fagligt og teknisk kvalificeret digital fortælling om steder eller personer i deres nærområde, baseret på deres egne undersøgelser?

Artiklen drøfter eksperimentets koncept, gennemførelse og elevernes og lærernes vurdering af forløbet. Artiklens sidste del er forslag til, hvordan et tilsvarende forløb kan planlægges og gennemføres.

Eksperimentets begrundelse

Ifølge faghæftet Fælles Mål er det at lade eleverne arbejde undersøgende og historieskabende centralt i fagets identitet (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019, s. 27) og begrundes således en væsentlig del af eksperimentets koncept. Inspirationen er hentet fra udviklingsarbejder og forskningsprojekter i tilknytning til digital storytelling, der er gennemført de seneste 10-15 år (fx Lanszki, 2022; Özdemir, 2023), som viser, at det aktiverer og er motiverende for elever at arbejde med digital storytelling i historiefaget.

Mange elever oplever, at skolefaget hovedsageligt handler om begivenheder og personer fra "den store historie", hvilket gør det vanskeligt for dem at se sammenhænge mellem faget og deres hverdagsliv og dagligdag (Knudsen og Poulsen, 2016, s. 14). For at fremme elevernes forståelse af, at de, deres liv og omgivelser også er en del af historien, skulle det historiefaglige indhold i eksperimentet have tilknytning til steder eller personer, fx familiemedlemmer, i elevernes nærområde eller familie.

Generelt finder eleverne det både relevant, spændende og motiverende at undersøge historien om

lokalområdets steder og mennesker (Dixon and Hales, 2014; Levstik & Barton, 2015; Poulsen 2018). Det er ikke en nyhed, at den fortid, der optager de fleste mennesker mest, er deres egen og deres families fortid. Det påviste de amerikanske historikere David Thelen og Roy Rosenzweig i et forskningsprojekt fra 1990'erne (Thelen and Rosenzweig, 1998). Forsknings- og udviklingsprojekter viser, at mange elever synes, at deres families historie er spændende, og at familiehistorie har potentialer til at åbne op for den store historie (Vlachaki and Kouser, 2020).

Alligevel er det fortsat en udbredt opfattelse at indholdet i skolefaget, skal hentes fra den store historie. Det behøver man blot at se på fagets kanon for at få bekræftet. Det betyder, at eleverne sjældent umiddelbart er opmærksomme på, at materielle og immaterielle spor fra fortiden i deres nærområde er relevante i skolefaget, og at de kan bruges som historiske kilder. Et sidste element af eksperimentets historiefaglige side var derfor, at eleverne øvede sig i at være opmærksom på samspillet mellem det sted eller person fra den lille historie, de undersøgte, og den store historie.

Konceptet

Rammerne for eksperimentet var følgende: Parvis eller i mindre grupper producerer eleverne med brug af deres mobiltelefoner en digital historisk fortælling på omkring tre minutter om noget eller nogen fra deres lokalområde. Fortællingen skal have en faglig og teknisk kvalitet med perspektiver til eller sammenhænge med den store historie.

Vi besøgte et par af klasserne i løbet af processen og overværede præsentationerne af de elevproducerede videoer, interviewede enkelte grupper og lærerne samt evaluerede forløbet i de enkelte klasser.

Aftale med lærerne

Vi udarbejdede et inspirationspapir med ideer til, hvordan forløbet kunne tilrettelægges og gennemføres på seks-otte lektioner. Det indeholdt også forslag til, hvor eleverne kunne hente informationer – hvad enten de arbejdede med steder eller personer fra lokalområdet. Fire udskolingsklasser og deres lærere fra skoler i Vejle Kommune deltog i eksperimentet. På et formøde med lærerne præsenterede vi inspirationspapiret og tankerne bag forløbet. Vi blev enige om de overordnede rammer, hvornår det kunne gennemføres, og at det var op til læreren, hvordan de konkret ville tilrettelægge forløbet inden for eksperimentets rammer. I løbet af processen ville vi besøge klasserne og overvære præsentationen af de elevproducerede videoer, interviewe enkelte grupper og lærerne samt evaluere forløbet i de enkelte klasser.

De fleste elever har erfaringer med at producere korte videoer til sociale medier via deres mobiltelefoner. Som en del af undervisningen havde eleverne lejlighedsvis brugt deres mobiltelefoner. Lærerne vurderede dog, at det ville være gavnligt at genopfriske og forbedre elevernes færdigheder i det tekniske i forhold til at optage og den efterfølgende redigering. Vi aftalte derfor, at vi ved starten af forløbet ville introducere rammerne for projektet og de forventninger, vi havde til produktet – elevproducerede videoer hver på omkring tre minutter. Vi gav også et kort teknisk kursus, blandt andet brug af storyboards, optagelse af lyd, brug af voice-over og dækbilleder.

Introduktionen af eksperimentet

Eleverne tog positivt imod opgaven, og flere gav udtryk for, at det ville blive mere spændende at arbejde med en anderledes tilgang til historieundervisning. Som vi havde drøftet med lærerne på formødet, var det som forventet så som så med elevernes forslag til, hvad der kunne være interessant at lave

en videofortælling om i deres nærområde.

En lærer lod eleverne brainstorme i 10 minutter om interessante steder i nærområdet. Herefter fulgte en klassesamtale, hvor steder, der ville være svært at undersøge historisk, blev sorteret fra. En anden lærer havde udarbejdet en liste over steder inden for gå- og cykelafstand fra skolen, der var relevante for en historisk undersøgelse. For at inspirere eleverne havde han også optaget og redigeret en video med sin mobiltelefon om en mindesten tæt på skolen. En lærer havde fået en medarbejder fra det lokalhistoriske arkiv til at arrangere en rundtur i byen og udpege en række steder, som eleverne i mindre grupper eller parvis kunne vælge imellem.

Elevernes valg

De fleste grupper valgte et sted, som de ville undersøge historisk. For de grupper, der valgte en person, var det som regel et familiemedlem. Det var ofte afdøde familiemedlemmer, som havde oplevet noget dramatisk såsom en oldefar, der under Anden Verdenskrig havde været sømand. Der var også en elev, der havde en tipoldefar, der havde skrevet dagbog, som gruppen valgte som "emne". Én elev havde en tipoldefar, der var sønderjyde og havde været med i Første Verdenskrig, som blev genstand for denne gruppes undersøgelse. Eleven fortalte, at hun både havde fundet ud af mere om ham og om selve krigen. Hun havde blandt andet læst breve, han havde sendt, og fået flere oplysninger fra en nulevende oldemor.

De fleste valgte mindesmærker, statuer, kirker, gamle bygninger, virksomheder og andre steder i lokalområdet. En gruppe producerede fx en video ved mindesmærket for besætningen fra et britisk bombefly, der styrtede ned ved Høgsholt lidt nordvest for Vejle i 1944. I videoen perspektiverede gruppen til den større historie, dvs. Anden Verdenskrig som sådan, men også at flyet var på vej tilbage efter at have bombet ved Kaliningrad, dengang Königsberg, og at det var skudt ned af natjagere, der var let-

tet fra den tyske luftbase ved Grove (nu Karup). En anden gruppes video handlede om Vejle Zoo, der eksisterede fra 1958 til 1971, hvor den blev lukket på grund myndighedernes krav til dyrevelfærd. Ejeren åbnede i stedet Givskud Løvepark. De fleste elever havde i optagelsen og redigeringen gjort brug af de teknikker som dækbilleder, voice-over, tekster m.m., de kendte til i forvejen, eller som vi havde demonstreret for dem. I flere videoer var perspektivering til den store historie svag eller helt fraværende. Til den del af opgaven havde eleverne tydeligvis brug for mere stilladsering.

Elevernes og lærernes syn på forløbet

Den afsluttende evaluering foregik som en semin-struktureret klassesamtale i hver klasse af omkring en lektions varighed – og altså ikke som en systematisk fx kvantitativ undersøgelse. De elever, der ytrede sig, gav alle udtryk for, at de var tilfredse med forløbet.

” Det var sjovt og det var anderledes, da vi ikke skulle ind og læse på en portal ... og at vi selv skulle finde ud af det. Så var det også et emne, som vi selv havde valgt ... det synes jeg var fedt, at man kunne gøre det på den måde.” ”Det var meget fint. Man fik lov til at søge rundt om, hvor vi boede og finde ud af, hvilke ting der var sket.

- Elev

” Det var meget spændende at finde ud af, hvad der var sket før i tiden herude, hvor vi bor, men det var også lidt svært.

- Elev

Samtalerne i klasserne gav det indtryk, at eleverne syntes, at det var interessant selv at finde ud af

noget om fortiden. "Det var sjovt at dykke ned i noget, som vi normalt ikke ville undersøge." Enkelte elever fortalte, at arbejdet havde skabt interesse for at vide mere om deres families historie og hvad der var sket i deres nærområde i tidens løb. Eleverne var enige om, at det var godt, at produktet var en video og ikke fx en skriftlig aflevering. "Det ville være kedeligt," som én elev sagde.

Vi interviewede de enkelte lærere, som i lidt varieret grad var tilfredse med elevernes arbejdsproces, produkt og udbytte. En af lærerne mente, at det var svært for eleverne selv at se sammenhænge mellem den lille og den store historie. Derfor havde han lagt mindre vægt på denne del. Et par af lærerne påpegede, at de nok skulle have skabt tydeligere rammer og præciseret krav til processen og produktet, og at de måske selv kunne have stilladseret især det faglige lidt grundigere. Erfaringerne fra eksperimentet viser, at læreren og eleverne skal aftale klare rammer for forløbet, og der skal være tydelige krav til processen og produktet. Og så må læreren – som i andre mere projektorienterede forløb – ikke trække sig og overlade ansvaret for processen til eleverne. Hun må hele tiden være klar til at vejlede og rådgive og stille krav, teknisk såvel som fagligt.

Sådan kan det gøres

På baggrund af eksperimentet kan et forløb på seks-otte lektioner, hvor eleverne producerer digitale fortællinger om steder eller personer fra deres nærområde – og med perspektiver til den store historie – tilrettelægges sådan:

- Læreren skitserer, begrundet og skaber interesse for forløbet og præciserer faglige (bl.a. sammenhænge mellem den lille og den store historie) og tekniske krav (fx om kvalitet af optagelse og redigering af produktet, den elevproducerede digitale fortælling).
- Læreren sikrer sig, at eleverne mestrer elementære teknikker til optagelser. Det øger kvaliteten

af især udendørs lydoptagelser, hvis eleverne anvender en ekstern mikrofon.

- Klassen og læreren brainstormer om mulige steder og personer, der muligvis har en interessant historie, som er værd at undersøge. Måske kan det lokalhistoriske arkiv bidrage med flere ideer.
- Læreren udvælger de forslag, som det er muligt for eleverne at undersøge deres historie, og som har meningsfulde og forståelige sammenhænge med den store historie.
- De godkendte forslag vælges eller fordeles mellem elever, der arbejder sammen i par eller i små grupper. Gruppen drøfter ideer til, hvad der kunne være interessant og relevant at finde ud af om deres "emnes" historie. Eleverne kan hente inspiration fra skemaet i Nærområdet i historieundervisningen – hvorfor og hvordan? (Poulsen 2018)
- Med lærerens vejledning når gruppen frem til en historisk problemstilling, som er muligt for dem at undersøge, og som har meningsfulde koblinger til den store historie, og som kan belyses ved hjælp af en digital fortælling.
- Grupper, der har valgt et sted, besøger det, laver de første optagelser og noterer ideer, der opstår ved at være på stedet. Grupper, der har valgt en person, kontakter vedkommende eller dem, der har oplysninger om vedkommende, og aftaler nærmere detaljer om indhold og optagelser.
- Læreren hjælper hver gruppe med at finde kilder, der kan belyse den historiske problemstilling. Det kan være mennesker, der har viden om gruppens emne. Der er 500-600 lokalhistoriske arkiver i Danmark, og der er sikkert et i nærheden, som kan hjælpe gruppen med at finde relevante kilder. Måske kan historiske kort (fx map.krak.dk; historiskekort.dk) give brugbare informationer. Søger eleverne oplysninger fra før 1925, kan de findes i det digitaliserede avisarkiv. Også en del avisudgivere har digitaliserede arkiver, som et abonnement på den pågældende avis giver ad-

gang til. Endelig kan en søgning på internettet måske give oplysninger, som kan belyse gruppens problemstilling.

- Gruppen overvejer med vejledning fra læreren hvordan deres emne, den lille historie, kan perspektiveres til den store historie.
- Gruppen udarbejder et storyboard (fx Ohler 2013: 77ff) med de enkelte "scener" i deres digitale fortælling, som giver et overblik over, hvad og hvordan der skal optages (on location, talking head, hvor der skal være voice-over, bruges dækbilleder, herunder relevante historiske billeder). Det skal også fremgå af storyboardet, hvordan der etableres en kobling til den store historie – og endelig hvordan flowet og spændingskurven skal være i den digitale fortælling. Det er en god ide, at eleverne udarbejder manuskripter til det, der skal speakes.
- Det er lettest at redigere på en pc, hvor optagelser af videoer, billeder og lyd er samlet. Et brugervenligt redigeringsprogram er WeVideo, som er en del af Skoletube-pakken. Det rummer tekst-, billede/video- og lydspor, der kan suppleres samt mulighed for indlæsning af tekst.

[Se eksempel på digital fortælling](#) (Optaget ved Superbrugsen Jelling)

Referencer

Børne- og Undervisningsministeriet (2019). *Historie*. Faghæfte 2019.

Dixon, L. & Hales, A. (2013). *Bringing History Alive through Local People and Places. A guide for primary school teachers*. Routledge.

Knudsen, H. E. & Poulsen, J. Aa. (2016). *Historiefaget i fokus – dokumentationsindsatsen*. HistorieLab.

Anita Lanszki, A. (2022). Using of Digital Storytelling in the Teaching of History. *Historia scholastica* 8(1): 169-200, https://www.researchgate.net/publication/362432523_Using_of_Digital_Storytelling_in_the_Teaching_of_History

Levstik, L. S. & Barton, K. C. (2015). *Doing History. Investigating with Children in Elementary and Middle Schools*. Routledge.

Ohler, J. (2013). *Digital Storytelling in the Classroom. New Media Pathways to Literacy, Learning, and Creativity*. Corwin Press.

Poulsen, J. Aa. (2018) *Nærområdet i historieundervisningen – hvorfor og hvordan?* <https://tidsskrift.dk/radar/article/view/111309/160352>

Thelen, D. & Rosenzweig, R. (1998). *The Presence of the Past - Popular Uses of History in American Life*. Columbia University Press.

Vlachaki, M. & Kouser, G. (2020) *Family stories and global (hi) stories*. *Teaching history* no. 178, s. 56-66.

Özdemir, K. (2023). *A History Lesson Designed with the Digital Storytelling Method: Kara Fatma Example*. *International Journal of Education & Literacy Studies*, https://www.researchgate.net/publication/374972016_A_History_Lesson_Designed_with_the_Digital_Storytelling_Method_Kara_Fatma_Example.

